

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 stycznia 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że H. B. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, tj. emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik z tytułu zatrudnienia u płatnika składek (...) E. B. w okresie od 2 listopada 2018 r. do 3 listopada 2021 r. oraz że H. B. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, tj. emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu jako osoba współpracująca z prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą E. B. od 2 listopada 2018 r. do 31 października 2021 r. Decyzją tą zostały również ustalone podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne jako dla osoby współpracującej. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że płatnik składek w okresie od 2 listopada 2018 r. do 3 listopada 2021 r. zgłosił H. B. do ubezpieczeń jako pracownika. W ocenie organu rentowego, pomimo zgłoszenia H. B. jako pracownika, w istocie jest on osobą współpracującą przy działalności gospodarczej wykonywanej przez E. B., gdyż jego aktywność przynosiła dla firmy płatnika określone dochody. Okoliczność zaś, że między małżonkami B. istnieje rozdzielność majątkowa nie przesądza o nieprowadzeniu wspólnego gospodarstwa domowego. W ocenie organu rentowego zachodziły wszelkie podstawy do uznania, że H. B. współpracował ze swoją żoną przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej, co na gruncie ubezpieczeń społecznych powoduje zmianę umowy o pracę na stosunek współpracy.

/decyzja k.125 – 127 akt ZUS/

W dniu 15 lutego 2022 r. do organu rentowego wpłynęło odwołanie sporządzone przez pełnomocnika E. B.. Pełnomocnik skarżącej wniósł o uchylenie decyzji i uznanie, że ubezpieczony podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik płatnika od 2 listopada 2018 r. do 3 listopada 2021 r. W uzasadnieniu wskazał, że od 11 stycznia 2011 r. między małżonkami B. istnieje rozdzielność majątkowa, a od 2017 r. pozostają w faktycznej separacji i nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego. Z uwagi zatem na nieprowadzenie wspólnego gospodarstwa domowego, płatnik składek zatrudniła H. B. na podstawie umowy o pracę.

/odwołanie k.3 – 8/

W odpowiedzi na odwołanie, pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

/odpowiedź na odwołanie k.12 – 13 odwrót/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni E. B. działalność gospodarczą prowadzi od 1 listopada 2004 r., przy czym od 2010 r. jej działalność polega wyłącznie na prowadzeniu pracowni badań psychologicznych i świadczeniu usług w tym zakresie.

/okoliczności bezsporne, dokumentacja k.34/

Od grudnia 2010 r. E. B. pozostaje w związku małżeńskim z H. B..

/okoliczność bezsporna/

H. B. legitymuje się umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. W swojej karierze zawodowej prowadził własną działalność gospodarczą, jak również pracował jako przedstawiciel handlowy.

/okoliczności bezsporne/

Od 11 stycznia 2011 r. pomiędzy małżonkami nie istnieje wspólność majątkowa małżeńska.

/akt notarialny k.121 akt ZUS/

Począwszy od 2017 r., m.in. z uwagi na częste kłótnie i różnice zdań, relacje między małżonkami zaczęły się psuć. Małżonkowie zaprzestali prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego. Wprawdzie nadal zamieszkiwali w tym samym mieszkaniu, ale w odrębnych pokojach, robili odrębnie zakupy, mieli oddzielne półki w lodówce, opłaty za media i mieszkanie ponosili po połowie, oddzielnie spożywali posiłki. Ponadto małżonkowie ustalili zasady korzystania ze wspólnej łazienki, korytarza czy też kuchni. W tym czasie H. B. remontował już domek na działce. W 2019 r. H. B. wyprowadził się z mieszkania i zamieszkał w domku na działce.

/zeznania świadków: D. O. min.01:07:10 – 01:16:23, A. S. min.01:16:23 – 01:21:58 rozprawy z dnia 21 lutego 2023 r., płyta CD k.394/

W dniu 2 listopada 2018 r. pomiędzy E. B., a H. B. zawarta została umowa o pracę na czas nieokreślony od dnia 2 listopada 2018 r. Zgodnie z zawartą umową H. B. powierzono obowiązki pracownicze przedstawiciela handlowego w pełnym wymiarze czasu pracy i miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości 2 100,00 zł. W związku z powierzonymi obowiązkami wnioskodawca zajmował się pozyskiwaniem klientów dla płatnika (m.in. przedstawiał oferty badań dla pracowników, zakładów pracy, oferty współpracy z przychodniami), wyszukiwaniem potencjalnych klientów w internecie, kontaktem z klientem, jak również dystrybucją materiałów promocyjnych. Powierzone obowiązki wykonywał w czasie pracy pracowni tj. od 10 do 17, także poza jej siedzibą (przemieszczał się służbowym samochodem). H. B. pozostawał pod stałym nadzorem żony i stosował się ściśle do jej poleceń. Płatnik składek otrzymała z Powiatowego Urzędu Pracy dofinansowanie na stworzenie stanowiska pracy dla H. B.. Powierzone obowiązki wykonywał do 3 listopada 2021 r.

/umowa o pracę k.129 akt ZUS/

H. B. od 1 listopada 2021 r. posiada prawo do emerytury.

/okoliczność bezsporna/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach organu rentowego i załączonych do akt sprawy oraz w oparciu o zeznania świadków.

Sąd nie znalazł żadnych podstaw do odmowy wiary złożonym zeznaniom świadków i stron. Zeznania świadków i stron nie były ze sobą sprzeczne, były logiczne i wzajemnie się uzupełniające. W ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdził nie tylko przyczynę dla której płatnik składek oraz zainteresowany zdecydowali się zawrzeć umowę o pracę, ale również wyjaśnił faktyczne relacje panujące między małżonkami.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art.12 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz.U. z 2022 r., poz.1009), pracownicy, to jest osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania. Stosownie do treści art. 1 ust 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2014r. poz. 159) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

O uznaniu stosunku łączącego strony za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy. Według art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku k.p., przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Do cech pojęciowych pracy stanowiącej

przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania.

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (Lex nr 590241), iż o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych. Elementem charakterystycznym umowy o pracę jest wykonywanie pracy w ramach podporządkowania pracowniczego i pod kierownictwem pracodawcy.

Z kolei zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (zwanej dalej usus), obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. Osoby te podlegają również obowiązkowemu ubezpieczeniu wypadkowemu (art. 12 ust. 1), natomiast ubezpieczeniu chorobowemu podlegają one dobrowolnie (art. 11 ust. 2). Ubezpieczeniom tym osoby współpracujące podlegają od dnia rozpoczęcia współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności do dnia zakończenia tej współpracy (art. 13 pkt 5). Stosownie do treści art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2014r. poz. 159) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

Zgodnie z art. 8 ust. 11 ustawy za osobę współpracującą z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5, uważa się małżonka, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione, rodziców, macochę i ojczyma oraz osoby przysposabiające, jeżeli pozostają z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracują przy prowadzeniu tej działalności lub wykonywaniu umowy agencyjnej lub umowy zlecenia; nie dotyczy to osób, z którymi została zawarta umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego.

Status osoby współpracującej nie został zdefiniowany. Pomocą przy wyjaśnieniu przedmiotowego pojęcia służy orzecznictwo. W wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 2016-04-15, III AUa 1730/15 wskazano, iż według art. 8 ust. 2 usus, jeżeli pracownik, o którym mowa w ust. 1 tego przepisu spełnia kryteria określone dla osób współpracujących, wskazane w ust. 11 - dla celów ubezpieczeń społecznych - jest traktowany jako osoba współpracująca. Cytowana ustawa nie zawiera legalnej definicji „współpracy przy prowadzeniu działalności”, definicja ta została wypracowana przez orzecznictwo Sądu Najwyższego, który, przykładowo, w wyroku z dnia 6.01.2009 r. (II UK 134/08, OSNP 2010/13-14/170) uznał, iż cechami konstytutywnymi pojęcia „współpraca przy działalności gospodarczej”, o której mowa w 8 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych są występujące łącznie:

- a) istotny ciężar gatunkowy działań współpracownika, które nie mogą mieć charakteru wtórnego,
- b) bezpośredni związek z przedmiotem działalności gospodarczej,
- c) stabilność i zorganizowanie oraz
- d) znaczący czas i częstotliwość podejmowanych robót.

Za współpracę przy prowadzeniu działalności gospodarczej powodującą obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych uznać zatem należy taką pomoc udzieloną przedsiębiorcy przez jego małżonka, która ma charakter stały i bez której stanowiące majątek wspólny małżonków dochody z tej działalności nie osiągałyby takiego pułapu, jaki zapewnia ich współdziałanie przy tym przedsięwzięciu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.05.2008 r., II UK 286/07, OSNP 2009/17-18/241). Warunkiem przy tym, jaki jest konieczny do uznania danej osoby

za osobę współpracującą z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą, jest zaliczenie tej osoby do kręgu osób najbliższych dla osoby prowadzącej działalność gospodarczą. Za osobę tę może być uznana tylko osoba, która poza łączącym ją z prowadzącym działalność gospodarczą pokrewieństwem, pozostaje z nim we wspólnym gospodarstwie domowym. Prowadzenie wspólnego gospodarstwa domowego oznacza natomiast wspólne zamieszkiwanie tych osób połączone ze wspólnym zaspokajaniem potrzeb życiowych, czyli ścisłą współpracą w załatwianiu spraw związanych z codziennym prowadzeniem domu (np. zakupy, opłata rachunków). Jak wskazuje się w orzecznictwie (por. uzasadnienie do wyroku SN z dnia 2 lutego 1996 r., II URN 56/95) ocena, czy osoba "pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym" zależy od okoliczności konkretnego przypadku, przy czym sam fakt wspólnego zamieszkiwania nie może tu mieć decydującego znaczenia (...). Cechami charakterystycznymi dla prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego może być udział i wzajemna ścisła współpraca w załatwianiu codziennych spraw związanych z prowadzeniem domu, niezarobkowanie i pozostawanie w związku z tym na całkowitym lub częściowym utrzymaniu osoby, z którą się gospodarstwo domowe prowadzi, a wszystko to dodatkowo uzupełnione cechami stałości, które tego typu sytuację charakteryzują". Tym samym przyjąć należy, iż współpracujący to członkowie najbliższej rodziny, pozostający we wspólnym gospodarstwie domowym z osobą prowadzącą działalność gospodarczą, przyczyniający się do prowadzenia działalności, działający na rzecz i w imieniu osoby prowadzącej działalność, zaangażowani w prowadzenie tej działalności.

Przekładając powyższe na grunt niniejszej sprawy należy zauważyć, iż treść zaskarżonej decyzji wskazuje, że organ rentowy nie miał jakichkolwiek wątpliwości, co do faktu świadczenia przez zainteresowanego pracy na rzecz płatniczki. Jedyną zaś wątpliwość organu rentowego dotyczyła formy prawnej, jaką swojej współpracy nadali płatnik oraz zainteresowany.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe jednoznacznie wykazało zaś, iż H. B. w spornym okresie nie był osobą współpracującą przy prowadzonej przez E. B. działalności gospodarczej. Z całą bowiem pewnością w spornym okresie małżonkowie B. nie

nie prowadzili wspólnego gospodarstwa domowego, a zatem nie zachodziła podstawowa przesłanka warunkująca istnienie współpracy między małżonkami. Podkreślić w tym miejscu należy, że kontakty małżonków uległy zmianie już w 2017 roku kiedy to zaczęły się problemy i kłótnie. Wówczas, pomimo zamieszkiwania w tym samym mieszkaniu, każde z małżonków miało odrębny pokój i nie prowadzili już wspólnego gospodarstwa domowego. Małżonkowie oprócz tego, że mieszkali w odrębnych pokojach, robili odrębne zakupy, mieli swoje odrębne półki w lodówce, po połowie ponosili opłaty za media i mieszkanie, oddzielnie spożywali posiłki. Ponadto małżonkowie ustalili zasady korzystania ze wspólnej łazienki, korytarza i kuchni. W tym czasie H. B. remontował już domek na działce, do którego ostatecznie wyprowadził się w 2019 roku.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 21 grudnia 2011 r., sygn. akt: III AUa 724/11 osobne zamieszkiwanie małżonków, którzy zawarli między sobą umowę o pracę, prowadzenie przez nich odrębnych gospodarstw domowych i brak wspólnego budżetu, to okoliczności pozwalające na przyjęcie, że nie zachodziła pomiędzy nimi współpraca przy prowadzeniu działalności gospodarczej określona w art. 8 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W świetle zgromadzonego materiału dowodowego oraz cytowanego stanowiska Sądu Apelacyjnego, które tutejszy Sąd w pełni podzielił, nie ulega wątpliwości, iż ubezpieczony nie jest osobą współpracującą przy prowadzeniu przedmiotowej działalności gospodarczej.

W konsekwencji takiego stanowiska, Sąd z mocy art. 477¹⁴ §2 kpc w punkcie 1 sentencji wyroku zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że H. B. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym to jest emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek (...) E. B. i nie polega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym to jest emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą E. B..

O kosztach procesu, Sąd orzekł na podstawie art.98 k.p.c. zasądzając od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. na rzecz E. B. kwotę 3 600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika, Sąd ustalił zgodnie z § 9 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U z 2018 r. poz. 265) , o czym orzekł w punkcie 2 sentencji wyroku.

S.B.